

kovalnih postopkov, kar pomeni možnost širšega pristopa pri reševanju zastavljenih strokovnih vprašanj?

Prav tako votel je strah pred tem, da bi z uvedbo kulturne antropologije (poleg že obstoječe etnologije) "zamrlo" zanimanje za študij slovenske kulture: ali nista npr. Irena Winner in Robert G. Minnich kot tipična ameriška antropologa pisala o Slovencih, in to celo dokaj uspešno? Vprašanja o perspektivah naše stroke bo treba zastaviti drugače in bolj natančno, če želimo do pravih odgovorov.

Zmago Šmitek

STALIŠČA

Na željo vodstva Slovenskega etnološkega društva obnavljam in dopolnujem stališča, ki sem jih povedal ob novem študijskem programu oddelka za etnologijo na društvenem sestanku 4. 12. 1990, v naslednjem.

Zelo prav je, da je Slovensko etnološko društvo dalo na dnevni red vprašanje, o katerem naj bi tekla beseda. Program študija etnologije na oddelku za etnologijo, ki ga imamo le na ljubljanski univerzi, neogibno zadeva vso slovensko etnološko skupnost, čeprav predstojnik omenjenega oddelka in posamezni njegovi člani o tem očitno niso prepričani. Če se prav spominjam, smo v preteklosti priprave za večje spremembe študijskega programa pretresali v širših krogih. Zdi se mi, da pa to pot s spremembami, ki naj bi bile izvedene, niso bili seznanjeni niti vsi učitelji, ki sodelujejo pri izvajanju obstoječega programa in jih spremembe, ki so v načrtu, zadevajo neposredno. Tudi sam nisem imel možnosti, da bi kolegom na sestanku pojasnil, zakaj se s predmetnikom, ki je predmet današnje razprave, ne strinjam. Sicer pa kaže nekoliko osvetliti genezo problema.

Pred časom, vsekakor pa po vrnitvi kolega dr. Jezernika z nekajmesečnega študijskega bivanja v Angliji, je bilo na oddelku za etnologijo sproženo vprašanje dopolnitve študijskega programa s predmeti kulturno-etnološkega značaja in temu ustrezne spremembe oz. dopolnitve imena oddelka v oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo. Če se prav spominjam, smo na mojo pobudo sprejeli za vsakršno spreminjanje in dopolnjevanje edino možno stališče, da se zavzemamo za izoblikovanje samostojne študijske skupine. Kolikor bi izoblikovanje samostojne skupine iz kakršnihkoli razlogov odpadlo, je vsakršno spreminjanje in dopolnjevanje v prej omenjenem smislu nemogoče. Po obstoječem programu študijske skupine A in B je namreč predmetnik z etnološkimi predmeti docela oziroma normalno zapolnjen.

Na oddelku za etnologijo stalno zaposleni pedagoški delavci smo se večkrat sestali in oblikovali osnutek predmetnika za samostojno študijsko skupino. Sam sem ob razpravah, ki smo jih imeli, menil, da bi bilo ob širjenju dejavnosti oddelka na kulturno antropologijo in spreminjanju njegovega imena smotrno naslov oddelka dopolniti še s folkloristiko. Ideja ni dobila ustrezne podpore. Bilo pa je rečeno, da bo folkloristika dobila ustrezno mesto v predmetniku.

Zadnja različica predmetnika za samostojno študijsko skupino je bila po vseh razpravah in dopolnilih oblikovana 18. 4. 1990. Na tej podlagi smo nato izdelali še osnutek za študijsko skupino A in B in pri tem smo iz nakazanih razlogov le-ti nerazdružno povezali s samostojno študijsko skupino. Predmetnik za študijsko skupino A in B smo izvedli iz samostojne študijske skupine, pač kot njen derivat. Vsakršno osamosvajanje študijske skupine A in B brez obstoja samostojne študijske skupine pomeni ob uvajanju kulturnoantropoloških predmetov nedopustno siromašenje slovenske etnologije, zanikanje oziroma opuščanje marsičesa, kar je slovenska etnologija že dosegla.

Predlog predmetnika za študijsko leto 1991/92 za smer A, datiran z 8. 11. 1990, mi je bil brez komentarja in opozorila položen na mizo. Ker sem ves čas sodeloval pri nastajanju novih predmetnikov, si ga nisem takoj natančneje ogledal, pač v prepričanju, da vem, kaj smo dotlej napravili in iz kakšnih izhodišč. Baje je bil za 9. 10. 1990 v zvezi s predmetnikom sklican poseben sestanek. Ne znam pojasniti, zakaj se ga nisem udeležil. Nihče me ni o moji odsotnosti nič povprašal in me obvestil o rezultatih sestanka. Zapisnika tega sestanka ne poznam. Pač pa sem bil 14. 11. 1990, ko so na kolegiju sprejemali prej omenjeni predmetnik, nenadno in neodločljivo zadržan. Za izostanek sem se tik pred kolegijem predstojniku opravičil. To je evidentirano v zapisniku kolegija. Ko sem želel na naslednjem kolegiju (21. 11. 1990) glede sprejetega predmetnika pojasniti svoje stališče, mi to ni bilo dovoljeno. V zapisniku je o tem vprašanju rečeno naslednje: "V razpravi oz. na začetku razprave je prof. Kremenšek pojasnil, da se glede programa kot celote distancira in ne nosi nobene odgovornosti glede predmetnika v globalu. Sprejema pa vso odgovornost za izvajanje programa, ki sodi h katedri za splošno etnologijo... Nadaljnja razprava mu ni bila omogočena, ker mu je bila beseda odvzeta. Predstojnik se ne strinja s takšnimi postopki in načini razpravljanj in po njegovih besedah je to le obstrukcija in ne konstruktivni prispevek k oblikovanju novega VIP-a".

Na omenjenem kolegiju ni očitno nikogar od navzočih zanimalo, zakaj se s predloženim predmetnikom ne strinjam. Insinuacija obstrukcije in nekonstruktivnega nastopanja je bila brez razprave sprejeta na znanje. Za učitelja z daleč najdaljšim stažem na oddelku sicer malce mučna izkušnja. Vendar: kaj bi tisto... Prepričan sem, da sem

tudi s pričujočo predstavitevjo vprašanja pravočasno opozoril, da - po mojem mnenju - *pot, ki jo z omenjenim predmetnikom* (ki povrh vsega sploh ni identičen z osnutkom predmetnika za študijsko skupino A, ki smo ga skupaj oblikovali) *ubira oddelek za etnologijo, ni prava.*

Slavko Kremenšek

ETNOLOGIJA ALI/IN KULTURNA ANTROPOLOGIJA: TO JE ZDAJ VPRAŠANJE

To vprašanje je za posameznega pripadnika sodobne etnološke srenje morda relevantno ali pa tudi ne. Dejstvo ostaja, da je dandanes polemika o etnologiji in kulturni antropologiji živahna kot že dolgo ne. Vroče razprave je razvnela tudi novica, da se bo Oddelek za etnologijo preimenoval v Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo. Dodatno polemiko je sprožil tudi dopolnjen program tega oddelka, ki je vsebino do določene mere antropologiziral. Nekateri se opredeljujejo za program v celoti, nekaterim se zdi "sporni" določeni predmeti ipd.

Tokrat ne nameravam razpravljati o programu, k pisanju pričujočega članka me je spodbudilo dejstvo, da so nekateri nesporazumi posledica teoretskih nejasnosti v zvezi z razliko med etnologijo in kulturno antropologijo ter posledica neupoštevanja sodobnih metodoloških in teoretskih usmeritev v naši stroki, ki so v svetu uveljavljene. V tem zapisu se ne nameravam lotiti razmerja med etnologijo in kulturno antropologijo v celoti, temveč le nekaterih vidikov, ki se jih dotikajo aktualne polemike, a se pri debatah na to temo izpuščajo.

Tako so npr. nekateri mnenja, da je antropologija v današnjem času moda in le muha enodnevnica njenih zagovornikov. Pri tem pa zane-marjajo dejstvo, da je antropologizacija etnologije v sedanjem času vzhodnoevropski proces, ki je povezan tudi s preimenovanjem oddelkov. Tako se je npr. Oddelek za etnologijo Univerze v Budimpešti že preimenoval v Oddelek za kulturno antropologijo, etnologi iz Lodza so se preimenovali iz Oddelka za etnografijo v Oddelek za etnologijo, a v septembru 1991 prirejajo simpozij na temo urbana antropologija, etnologi beograjske univerze so svoj oddelek preimenovali v Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo... Podobne spremembe so značilne tudi za Sovjetsko zvezo.

Da gre v zadnjem času za sintezo vzhodne etnološko orientirane in zahodne kulturno- oz. socialno antropološko naravnane smeri, naka-zujejo, med drugim, tudi nekateri naslovi referatov Inter-Congress-a IUAES, ki je bil v Lizboni septembra 1990, kot je npr. prispevek V. Kryukova z Inštituta za vzhodne študije v Moskvi: "Beyond the ethnos: Perspectives of Dialogue with western Anthropology."